

ד. אבד הלחם לאחר השחיטה, לא יוכשרו הכבשים אם יזרק דמם שלא לשמן, שאין לך דבר שנראה לשמו בשחיטה ונדחה, שיהא פסול לשמו וכשר שלא לשמו [מלבד תודה שנפרס לחמה – זורק דמה לשם שלמים וכשר, כי התודה קרויה שלמים, ואין כאן שינוי]. כן אמר רבי זירא לרבי ירמיה לפשוט ספקו.

דף מח

פג. מה הדין במקרים הבאים?

- א. שחט שני כבשי עצרת על ארבע חלות.
 - ב. שחט ארבעה כבשים על שתי חלות.
 - ג. כבשי עצרת ששחטם שלא כמצוותם; כשחל יום טוב באמצע השבוע או בשבת.
 - ד. שלמי נזיר, עולתו או אשמו – ששחטם שלא כמצוותם.
- א. שחט שני כבשים על ארבע חלות; לדעת רבי אלעזר בר"ש שהזריקה מקדשת את הלחם, ימשוך שתיים מן החלות שיבחר ויניפן עם הכבשים (תנופה שלאחר השחיטה), ושתיים האחרות הרי הן קדושות קדושת דמים ונאכלות ע"י פדיון. ואין פודן אלא חוץ לעזרה (משום חולין בעזרה. רש"י, 'הדושי הרשב"א'). לרבי, השחיטה קידשה קדושת הגוף שתי חלות מתוך הארבע, ואין ידוע אלו הן, הלכך צריך להניף ארבעתם (רש"י) ופודה שתיים מתוך הארבעה, וכיון אין בידו לסיימם, לכך פודה (ואוכל) את כולם בפנים, שאין ידוע אלו קודש ואלו חול [ואין בפדיונו משום הכנסת חולין לעזרה, שהחולין נעשים ממילא]. ומבואר בגמרא שזה רק לחזקה, אבל לרבי יוחנן, אין מתקדשים שתיים מתוך הארבע אלא כשאמר כן בפירוש, אבל בלאו הכי – לא קדש הלחם כלל.
- התוס' פרשו שלדעת רבי מניף החלה שלש פעמים, עם כל אחת משלשת החלות האחרות, וכן עושה לכולן. [נמצא מניף שש פעמים כל חלה. עפ"י שטמ"ק. וצ"ב]. והרמב"ם סתם כלשון הברייתא, ומשמע לכאורה שמניף רק שתיים, אך יתכן שמה שנפרש בה נפרש גם בלשונו (עפ"י מנחה טהורה).
- ב. שחט ארבעה כבשים על שתי חלות – מושך שניים מהם (מה שיחפוץ. שטמ"ק) וזורק דמם שלא לשמם, ושניים הנותרים יוקרבו עם הלחם. שהרי אם לא יעשה כן, השניים האחרונים יפסלו. [רבי יוחנן הקשה על דין זה, כיצד נאמר לו לחטוא כדי לזכות בהכשר הקרבן. ותרצו בגמרא קושייתו]. זרק דמם של שניים לשמה ואח"כ זרק דם השניים האחרים שלא לשמה, כתב רש"י ללשון אחת שהאחרונים פסולים הואיל ונדחו מלשמן. ולפי לשון אחרת שכתב רש"י אין הדבר מפורש.
- ג. כבשי עצרת ששחטם שלא כמצוותם, כגון שהיו בני שנתיים – רב יצחק תני: פסולים, ותעובר צורתן ויצאו לבית השריפה. ואמר רב נחמן שלתנא דבי לוי כשרים (וכן נקטו בכמה ברייתות. ע' בגמרא ובתד"ה א). הדם ייזרק והבשר ייאכל. [רב יצחק הקישם לחטאת, ותנא דבי לוי השוים לשלמי נדבה]. לדעה ראשונה יש אומרים ששורפן לאלתר, מלבד לדעת הסובר דבר שפסולו בגופו צריך עובר צורה (עפ"י תוס'. וע' שטמ"ק).
- היו בני שנה כדינם ושחטם שלא לשמם – לפרש"י, זהו בכלל 'שלא כמצוותן'. והתוס' נקטו לעיקר שכשר לדברי הכל ולא עלו לשם חובה, כשאר זבחים. שחט הכבשים לפני העצרת או לאחריה – כשר.

אפילו עשאו לשמם. אך נראה שלדעת רב יצחק שפוסל, גם כאן יפסול לפני זמן [בין לשמן בין שלא לשמן], כמו חטאת מחוסר-זמן (תוס').

שחטם בשבת שלא כמצוותם – לא יזרוק הדם. ואם זרק [לדעת תנא דבי לוי שלא נפסלו] – הורצה, ויקטיר אימורין לערב.

ד. שלמי נזיר ששחטם שלא כמצוותם (בני שנה, או שלא לשמן) – כשרים ולא עלו לבעלים לחובתם. נאכלים ליום ולילה כדין שלמי נזיר, ואין טעונים לחם וזרוע בשלה (שהרי הנזיר לא ניתר על ידן). וכן עולתו – כשרה כנדבה. ודוקא לתנא דבי לוי, אבל לרב יצחק – פסולים, כנזכר לעיל בד"ן כבשי עצרת. אשם נזיר [ומצורע] שהביאו בן שנתים [והרי דינו להיות כבש בן שנה], או שבעליהם מחוסר זמן – פסול [ואין ללמדם מאשם גזילות ומאשם מעילות הבאים בני שנתים – שאין דנים דבר שלא בהכשרו מדבר שבהכשרו]. שלא לשמו – כשר (כשאר אשמות שנובחו שלא לשמם. ונראה שכן הדין אף לדתני רב יצחק, שלא הוקש אשם נזיר לחטאת. וצ"ע באשם מצורע). הלכה כתנא דבי לוי (עפ"י רמב"ם פסוה"מ טו, יט; לקוטי הלכות; חזו"א לב, כד – ע"ש באורן).

פד. האם אומרים לו לאדם עמוד חטא בשביל שתזכה?

הכלל העולה בגמרא, שבענין קרבנות אין אומרים לו לאדם עמוד חטא בשביל שתזכה אלא כדי לזכות באותו קרבן, רק אז מורים לו לשנות מדינו [כגון לעשותו שלא לשמה, באופן שאילו יעשנו לשמה – ייפסל]. אבל אין אומרים כן בשביל לזכות בקרבן אחר [כגון אברי חטאת שנתערבו באברי עולה אין מעלים אותם על המזבח כדי לתקן את העולה. ור"א חולק מטעם אחר, שרואים כאילו הם עצים]. וכן אין אומרים לחטוא ולזרוק דם הקרבן בשבת בשביל לאפשר הקטרתו לאחר השבת ולאכול את בשרו. א. אפילו בקרבן אחד בשני שמות, כגון קומץ ושירים – אין אומרים לו חטא (עפ"י תוס'). ב. אפילו בקרבן אחד, אין אומרים חטא כדי לזכות אלא כשכבר נשחט. ואין אומרים כן אלא לענין תיקון הקרבן [או האברים] שלא ייפסל, אך לא משום אכילה גרידא (תוס'). ג. לדעת רבי יוחנן נראה שבכל אופן אין אומרים לאדם חטא כדי שתזכה, אבל אין כן מסקנת ההלכה (ובקדושין נה הובאה בגמרא דעת רבי יוחנן [שתהה על דברי ר' אושעיא] ללא דחיה. וע"ע בשו"ת משיב דבר ח"ב מד).

דין תרומה שהולכת לאיבוד, האם מותר לטמאה כדי להציל את החולין – נתבאר בפסחים טו.

דף מט

פה. א. כבשי עצרת ששחטם במחשבה מוטעית שהם אילים – מה דינם?
ב. כהן ששחט חטאת במחשבה לאכלה לשני ימים בשגגה – מה דין הקרבן, והאם הכהן חייב בתשלומין לבעלים?

א. שחט כבשי עצרת במחשבה שהם אילים – רבה בר בר חנה שנה לפני רב שהם כשרים אלא שלא עלו לשם חובה. ואמר לו רב: עלו ועלו. ואמר רב חסדא: מסתבר דברי רב בכסבור שהם אילים ושחטם לשם כבשים שהרי כבשים לשם כבשים נשחטו, אבל שחטם לשם אילים – לא עלו, שאעפ"י שאילו היה יודע